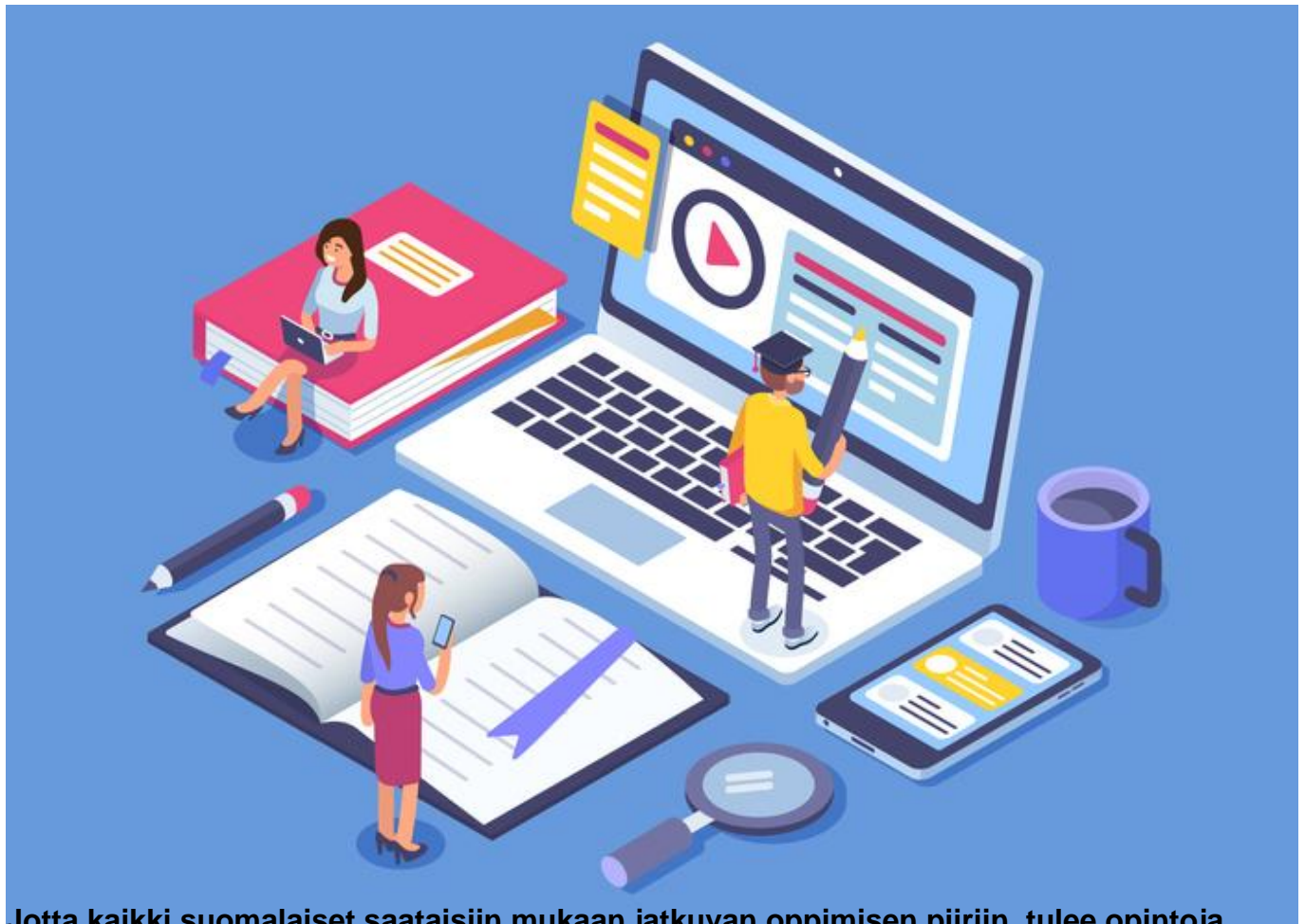

Osaaminen nousuun yhteistyöllä

Jotta kaikki suomalaiset saataisiin mukaan jatkuvan oppimisen piiriin, tulee opintoja tarjota nykyistä pienemmissä paloissa ja suunnata entistä enemmän koulutuksessa aliedustetuille ryhmille.

Nopeasti muuttuvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa tarvitaan jatkuvasti uusia taitoja. Nuorena hankittu koulutus ei enää riitä koko elämän ajaksi, vaan tarvitaan jatkuvaa osaamisen päivittämistä.

– Vuoden 2009 finanssikriisin jälkeen Suomella oli verrokkimaita enemmän vaikeuksia päästä takaisin kasvu-uralle. Kaikissa analyyseissa yhdeksi tekijäksi on arvioitu osaamisen päivittämisen tarve ja suoranainen osaajapula joillain aloilla, valtiosihteeri **Pilvi Torsti** kertoo.

Hallitus pyrkii nostamaan suomalaisten koulutus- ja osaamistasoa esimerkiksi oppivelvollisuus-uudistuksen ja jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen avulla. Tavoitteena on, että aikuiskoulutusta tarjoavat tahot toimisivat yhdessä joustavasti ja koordinoitusti.

– Suomessa koulutusta tarjotaan usein laajoina kokonaisuuksina, jolloin yksittäisen taidon päivittäminen ilman koko tutkinnon suorittamista voi olla hankalaa. Toinen haaste on koulutuksen kasaantuminen jo ennestään koulutetuille henkilöille, Torsti sanoo.

DUUNARIT ALIEDUSTETTUINA

SAK:n koulutus- ja työllisyysasioiden päällikön **Mikko Heinikosken** mukaan koulutuksessa aliedustettuihin ryhmiin kuuluu esimerkiksi työttömiä, pelkän peruskoulun suorittaneita ja maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Jotta heidät tavoitetaan ja saadaan mukaan koulutukseen, tarvitaan etsivää toimintaa ja henkilökohtaista ohjausta.

– Jos taustalla on negatiivisia koulukokemuksia, kynnys lähteä opiskelemaan kokonaista tutkintoa on suuri. Tarvittaisiin enemmän matalan kynnyksen tekemistä ja pienempiin paloihin räätälöityjä koulutuksia. Samalla rahoitusmallia pitäisi kohdistaa enemmän näille ryhmille, Heinikoski sanoo.

Opintojen pariin voi rohkaista myös perusturvaa parantamalla. Esimerkiksi alanvaihto tuntuu pienemmältä riskiltä, jos alla on turvaverkko, joka ottaa tarvittaessa kiinni.

Koulutuksen painottuminen tietyille ryhmille näkyy myös aikuiskoulutustuen käytössä. Työssä oleville suunnattua tukea hyödyntävät varsinkin korkeakouluutetut naiset.

– Yksi ryhmä mikä puuttuu, on teollisuuden miehet. Duunariväestössä tietoisuus tästä mahdollisuudesta on hyvin heikko. Eri aikuiskoulutusvaihtoehtoista ja tukimuodoista tiedottaminen ja ohjauksen ja neuvonnan tarjoaminen on sekä ammattiliittojen, työnantajien, vapaan sivistystyön järjestöjen että yhteiskunnan vastuulla, Heinikoski sanoo.

VASTUU JAKAUTUU KAIKILLE

Vastuu osaamisen päivittämisestä on niin yksilöllä itsellään, työnantajalla kuin yhteiskunnalla. Esimerkiksi aikuiskoulutustukea rahoittavat työnantajat ja työntekijät yhdessä.

– Kouluttautumisen sanotaan usein lähtevän sisäisestä motivaatiosta, mutta sitä voi edesauttaa lainsäädännön muutoksilla. Fiksu työnantaja ei kuitenkaan tyydy minimiin, vaan ymmärtää työvoiman kouluttamisen olevan kilpailuetua tarjoava investointi, Mikko Heinikoski sanoo.

Yhteiskunnan rooli korostuu ryhmillä, jotka eivät saa työnantajan tukea taitojen päivittämiseen. Valtiota tarvitaan myös laajaa uudelleen kouluttamista vaativissa rakenteellisissa muutoksissa, joissa esimerkiksi kokonainen ala häviää.

Heinikosken mukaan koulutukseen tarvitaan lisärahoitusta, mutta jo nykyistä rahoitusjärjestelmää uudelleen kohdentamalla saataisiin paljon aikaan. Raha on kuitenkin vain yksi resurssi.

– Oikeasti yksilön resurssi on aika. Miten ihmiset saadaan sijoittamaan vapaa-aikaansa kouluttautumiseen?

KORONA UHKAA JATKUVAA OPPIMISTA

Koronakriisi on osoittanut, että ammatillisesta koulutuksesta löytyy tarvittaessa joustavia malleja opiskella etäyhteyksien kautta. Epidemian aiheuttamat lomautukset aiheuttavat kuitenkin työn ohessa kouluttautumiseen ison kasautumisen.

– Sitä kautta voi pudota jatkuvan oppimisen kelkasta pois. Koska tavoitteena on saada lomautetut työntekijät mahdollisimman pian takaisin töihin, tulisi heille tarjota nopeita, enintään viikkoja kestäviä koulutuksia, Mikko Heinikoski sanoo.

Monilla työpaikoilla on jouduttu korona-aikana panostamaan digitaitojen opetteluun. Samalla digitaidot ovat kansalaistaitoja, joita tarvitsevat kaikki.

– Vapaan sivistystyön toimijoille tulee antaa lisäresursseja kouluttaa koko väestöä niin, että he pystyvät jatkossa esimerkiksi digiasiointiin viranomaisien kanssa, Heinikoski jatkaa.

Digitaitojen lisäksi tulevaisuuden työelämässä korostuvat perustaidot. Jos luku- ja kirjoitustaidossa on puutteita, on mikä tahansa uuden oppiminen haastavaa.

– Tehtävät, joissa vaaditaan korkeaa koulutustasoa, tulevat lisääntymään. Toinen vahva trendi on monipuolisuus. Suomalainen, monenlaista osaamista korostava koulujärjestelmä tarjoaa sille hyvän pohjan. Ihmisille on kuitenkin tarjottava ohjausta ja erityisesti huomioitava se joukko, jolle lisäkoulutuksesta on eniten hyötyä, Pilvi Torsti sanoo.

OPISKELUSTA HYÖTYVÄT KAIKKI

Torstin mukaan sivistysvaltiossa kansalaisella pitää olla mahdollisuus kehittää itseään läpi elämän. Lisäksi koulutuksen ja osaamisen suhde tulotasoon on tilastojen valossa selvä. Jos osaamisen kehittäminen ei ole mahdollista, tarkoittaa se yksilön kohdalla tulokehityksen ja työllistymisen vaikeutumista jatkossa.

– Yhteiskunnan tasolla on todettu, että tuottavuus ja talouskasvu syntyvät osaamisesta ja uusista ideoista, Torsti sanoo.

Heinikosken mukaan osaamisen kehittäminen on osaratkaisu kaikkiin yhteiskunnan isoihin ongelmiin, esimerkiksi ilmastonmuutoksen ehkäisyyn. Lisäksi koulutus on demokraattisen yhteiskunnan peruspilari. Kansalaisten vahva kahtiajakautuminen ei helpota yhteiskuntarauhan ylläpitämistä.

– Siihen linkittyä vahvasti medialukutaito, oikean tiedon erottaminen väärästä. Osaamisen kehittäminen on paras rokotus ääriajattelua vastaan, Heinikoski sanoo.

*Jenni Meronen
Kuva: Istockphoto*

Lue lisää:

[Osaamisen ylläpitäminen – työntekijän kypärä ja yrityksen kannattava investointi \(Mikko](#)

[Heinikosken blogikirjoitus\)](#)

[Jatkuvan oppimisen uudistus opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla](#)
[SDP:n osaamispolku 2030](#)